

V Brně dne 29. 8. 2006
Č.j. 15412/2006/430

Vážená paní magistro,

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže obdržel Váš mail ze dne 28. 8. 2006, ve kterém žádáte o stanovisko k problematice financování soukromých školských zařízení a jejich vztahu k předpisům upravujícím poskytování veřejné podpory.

Úvodem je třeba předeslat, co je podstatné pro posouzení, zda opatření zakládá veřejnou podporu. Je nutné zkoumat 4 základní kritéria definice veřejné podpory. V souladu s ustanovením čl. 87 odst. 1 Smlouvy o ES jsou se společným trhem neslučitelné ty podpory, které splňují všechny následující podmínky (kumulativně): 1) podpora je poskytnuta z veřejných prostředků (včetně prostředků veřejnoprávních subjektů), 2) podpora zvýhodňuje určité podniky nebo určitá odvětví podnikání a je selektivní (tj. nejedná se o obecné opatření), 3) je narušena nebo hrozí narušení soutěže a 4) je ovlivněn obchod mezi členskými státy.

U druhé podmínky je použit pojem „podnik“. Za podnik se pro účely veřejné podpory považuje jakýkoli subjekt, který vyvíjí ekonomickou činnost, a to bez ohledu na právní formu, vlastnickou strukturu, způsob financování, příp. neziskový charakter daného subjektu. Ekonomickou činností se přitom rozumí nabízení zboží a/nebo služeb na trhu. Právní forma žadatele tudíž není podstatná z hlediska sledování přítomnosti veřejné podpory. Pokud je příjemcem nezisková organizace, obecně prospěšná společnost či občanské sdružení a tyto provozují rovněž ekonomickou činnost, nelze vyloučit účinek podpory pro tuto část činnosti a taková podpora tedy podléhá příslušným předpisům v oblasti veřejné podpory (podobně jako u ostatních společností založených za účelem zisku). Přerozdělování finančních prostředků tak, jak navrhuje v bodě 2) by pak znamenalo pouze přenášení veřejné podpory z jednoho subjektu na druhý.

Pokud se týká samotného charakteru investování veřejných orgánů do oblasti vzdělávání, pak lze konstatovat, že rozhodovací praxe orgánů ES se přiklání k názoru, že *vzdělávací služby poskytované bezplatně* v rámci naplňování povinností státu k obecné veřejnosti a tvořící rámec povinného vzdělávání a výchovy k občanství *nepadají do působnosti soutěžních pravidel ES*. V případě C-263/86 *Belgie v Humbel*, odst. 17 – 19, Evropský soudní dvůr jako základní charakteristiku úplaty označil skutečnost, že představuje protiplnění za poskytnutou službu, jehož výše je zpravidla závislá na dohodě poskytovatele s příjemcem služby. Tato charakteristika podle ESD chybí v případě vzdělávání poskytovaného v rámci státního vzdělávacího systému, a to proto, že stát takovou činností nesleduje cíl výdělečné činnosti, ale plní vůči svému obyvatelstvu závazky v sociální, kulturní a vzdělávací oblasti. Navíc je takový systém zpravidla financován z veřejných rozpočtů, a nikoliv příjemci služby (tedy dětmi, resp. jejich rodiči). Naproti tomu činnosti vzdělávacích zařízení, které jsou *převážně financovány ze soukromých zdrojů*, především příjemci služby (tedy dětmi, resp. jejich rodiči), a jejichž cílem je zpravidla dosažení zisku, však ESD v případě C-109/92 *Wirth*, odst. 17, označil za činnosti výdělečné. Poskytuje-li tedy soukromá škola své služby výměnou za finanční kompenzaci, která má pokrýt její výdaje, je tato činnost činností hospodářskou, která zpravidla podléhá soutěžním pravidlům podle Smlouvy o založení ES.

Problematiku poskytování dotací, resp. finančních příspěvků ze strany veřejných institucí soukromým školám, předškolním a školským zařízením je nutné rozdělit do dvou rovin.

První rovinu tvoří poskytování dotací výše uvedeným subjektům na základě uzavřené smlouvy mezi nimi a příslušným krajským úřadem podle zákona č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 306/1999 Sb.“). Dotace poskytnutá veřejnou institucí z veřejných prostředků z titulu tohoto zákona nepředstavuje poskytnutí veřejné podpory, neboť se jedná o obecné opatření s vyloučením prvků selektivity, tzn. že nebude naplněna druhá podmínka definice veřejné podpory.

Druhou rovinu představuje přidělení finančních prostředků soukromým školským zařízením ze strany veřejných institucí, pokud jsou tyto poskytnuty mimo rámec zákona č. 306/1999 Sb. Jedná se o případy, kdy veřejná instituce poskytne dotaci soukromému školskému zařízení na základě své volné úvahy, aniž by tento soukromý subjekt měl na poskytnutí dotace nárok ze zákona. V tomto případě tudíž nejsou vyloučeny prvky selektivity a příjemce takové dotace bude v podnikání zvýhodněn oproti jinému subjektu působícímu na trhu ve stejné oblasti. Poskytnutí veřejných prostředků je tudíž v rozporu s předpisy upravujícími poskytnutí veřejné podpory, ledaže přidělený objem finančních prostředků nepřesáhne výši podpory *de minimis*. Pravidla k poskytnutí *podpory de minimis* jsou stanovena v Nařízení Komise č. 69/2001 z 12. ledna 2001 o použití čl. 86 a 87 Smlouvy o ES na podporu *de minimis* (publikované v Úředním věstníku EU č. L 10, 13.1.2001, s. 30). Uvedené Nařízení ji definuje jako podpory poskytnuté jednomu příjemci v **tříletém období** celkově nepřesahující částku v Kč odpovídající 100 000 €. Částka se přepočítává kurzem devizového trhu vyhlášeným Evropskou centrální bankou platným ke dni prvního poskytnutí veřejné podpory. Povinností poskytovatele pak je ověřit, zda poskytnutím podpory nedojde pro daného příjemce k překročení výše uvedeného limitu. Od počátku příštího roku se navíc s velkou pravděpodobností zvedne limit podpory *de minimis* ze současné úrovně na hranici 200 000 EUR.

Dalším konceptem, se kterým počítá právo ES a který vylučuje přítomnost poskytnutí nezákonné veřejné podpory, je výkon *služeb obecného hospodářského zájmu*. Provozování mateřského školství lze do této kategorie podřadit. Pojem služby obecného hospodářského zájmu je použitý v čl. 86 Smlouvy o ES a vztahuje se na tržní služby, jež se členské státy rozhodnou podřídit specifickému závazku veřejné služby na základě kritéria obecného zájmu. Uplatňuje se především v těch oblastech, kde tržní síly samy nezajistí uspokojivé plnění těchto služeb. Veřejné orgány mohou pověřit určité provozovatele služeb plněním závazku ve veřejném zájmu a tam, kde je to nutné, jim udělit speciální nebo exkluzivní práva či navrhnout finanční mechanismus pro jejich uskutečnění. Výkon činností musí být v každém případě přesně definován a musí jím být oprávněný subjekt výslovně pověřen kompetentním veřejným orgánem. Službami obecného hospodářského zájmu mohou být činnosti, které jsou obecně prospěšné a jsou nabízeny otevřeným, nediskriminačním způsobem. Veškeré detaily o tomto konceptu naleznete v Rámci společenství pro státní podporu ve formě vyrovnávací platby za závazek veřejné služby (publikováno v Úředním věstníku EU dne 29. 11. 2005, č. 2005/C 297/04), resp. rozsudku Evropského soudního dvora ve věci C-280/00 Altmark.

S pozdravem

Ing. Pavel Černý
ředitel odboru monitoringu veřejné podpory